

MAJTÉNYI GYÖRGY

**EGYETÉRTÉS
VADÁSZTÁRSASÁG**

HORTHY, RÁKOSI, KÁDÁR ÉS NAPJAINK VADÁSZAI

1.

KORMÁNYZÓI

VADÁSZATOK

Felröppent egy fácán, a vadász célzott, és szép lövéssel eltalálta a madarat. A vergődő állat tollai sokfelé szálltak. A kutya némi nógatásra utánaszaladt, és a puskás ember lábai elé rakta a zsákmányt. A kormányzó elégedett mosollyal az arcán állt a tisztáson, újratöltötte a fegyverét, ismét célzott és tüzelt, újabb fácán esett le a fűbe. Horthy Miklós előkelő vendégei elismerően bólogattak; puskával a kezében ott állt a fácánlesben Bethlen István miniszterelnök és Habsburg József főherceg is. 1929 decemberében e gödöllői vadászaton rögzítették az egyik első hangosfilmet Magyarországon. A filmből sokáig úgy tetszik, mintha mindenki jól érezné magát: dörögnek a puskák, apportíroznak a kutyák, és kedélyesen társalognak az előkelőségek. A nézőnek mégis kellemetlen, rossz érzése támad. A vadászat végén hajtók viszik be a tisztásról az összegyűjtött zsákmányt, és egyikük megbotlik, ami tréfálkozásra készíti a vadászokat.

Az amerikai Fox News Stúdió munkatársai valamennyi országban, ahova eljutottak, az uralkodókról vagy a politikusokról rögzítették az első tudósításokat, talán, mert így tartották illendőnek, vagy mert azt szerették volna elérni, hogy máskor is forgathassanak. E felvételek mellett a filmesek több, rövid kisfilmet is készítettek Magyarországon. Az egyik felvétel cigány gyerekekről szól, akik Budapesten bérházról bérházra járva, hegedülve keresik meg a napi betevőre valót, és a stáb elutazott az ország távoli, szegényebb szegleteibe is. Pillanatképeket rögzítettek annak a Magyarországnak a mindennapjairól, ahol több millió ember nélkülözött, az elit pedig a Habsburg uralkodók és az arisztokraták egykori szokásait másolva élte a mindennapjait, és vadászott a volt királyi birtokokon.

A Horthy-korban a nyolc-kilenc millió lakosú országban a közel négy és fél milliós parasztságnak becslések szerint a kétharmada nem tudott a földbirtokából megélni. Az 1945-ös földosztásig az ország földterületeinek nagy része – a nemzedékek óta vadászó – nagybirtokos családok tulajdonában volt. A korabeli szélsőjobb publicistái „a hárommillió koldus országának” nevezték a trianoni Magyarországot, amit később átvettek tőlük a rendszer baloldali kritikussai is. A falukutató írók, szociográfusok írásai megörökítették a cselédség sanyarú sorsát, illetve a parasztság alsóbb rétegeinek nyomorúságos életkörülményeit. Az 1929-es nagy gazdasági világválság alatt nemcsak a zsellérek, hanem sok városi munkáscsalád is elveszítette a kenyérkeresetét. A magyar társadalom széles csoportjainak meghatározó életélményévé vált az éhezés, a nélkülözés.

Horthy, a vadász

A kormányzót, nagybányai Horthy Miklóst és József kir. herceget várták, aki 11 óra előtt néhány perccel érkezett meg s személyesen fogadta az urak köszöntését, felment az emeleti csarnokba. Néhány perccel 11 óra után fanfár mélabús szólama hangzott fel az egyik erkélyről. Clement Károly régi magyar vadász-motívumokból összeállított dallamai keltek szárnyra (...) az egybegyűlteknak hirdették Magyarország kormányzójának érkezését.” A *Nimród* vadászújság így tudósított 1925-ben arról, hogy a kormányzó más előkelőségek mellett tiszteletét tette a városligeti Vajdahunyadvárban megrendezett agancs- és vadászati kiállításon. A tudósítás érdekessége, hogy a kiállítást csak május 16-án nyitották meg, ám a lap már május 15-én megjelent számában beszámolt az eseményről. A lelkes újságíró feltehetően elkérte a kiállítás forgatókönyvét, az előre megírt beszédek, a nagy hatalmú kormányzót fogadó lelkes ovációt meg borítékolni lehetett.

A korszak propagandája jellegzetes kultuszt épített a közvélemény szemében – ennek hatására is – egyre karizmatikusabbnak tűnő kormányzó személye köré. Kezdetben a polgárháborús állapotok után az új jogrend megteremtését, a konszolidációt kötötték a politikájához. Később, az 1929-ban kirobbanó gazdasági válság alatt Horthy Miklós már olyan emberként jelent meg a nyilvánosság előtt, aki képes az országot kirántani a kátyúból, és megteremteni a létbiztonságot. Az 1930-as évek végétől pedig a trianoni határok revízióját mutatták be az ő személyes érdemeként: olyan, „országgyarapító” vezetőnek láttatták, aki

feltámaszthatja a Trianon előtti Magyarországot. Horthy a „nemzet vezére”, családja az ország „első családja” lett, mindennapjaikról rendszeresen tudósított a kormánypárti sajtó.

A kormányzó személye körüli kultusznak idővel szertartásszerű elemei is lettek. Az ország lakosságának évről évre meg kellett ünnepelnie a kormányzóválasztás évfordulóját (március 1-jét), Horthy Miklós születésnapját (június 18-át) és a névnapját (december 6-át) vagy a Nemzeti Hadsereg budapesti bevonulásának napját (november 16-át). Ezekről az eseményekről a korabeli írott sajtó és a filmhíradók is tudósítottak. A kormányzati sajtóban az ünnepélyes események közötti időszakokban is sorjázta a Horthy család mindennapjairól,

1925-ben a kormányzó más előkelőségek mellett tiszteletét tette a városligeti Vajdahunyadvárban megrendezett agancs- és vadászati kiállításon.

és sok esetben a vadászataikról szóló híradások. Kétségtől Horthyék voltak a kor „celebjei”, akiknek a kor közvéleménye látszólag bepillantott az életébe – pontosabban azt láthatták, amit a kormányzó, illetve a kor propagandája a hétköznapjaikból láttatott –, és egy idő után már várták is a kormánypárti sajtó olvasói az újabb és újabb híradásokat.

Úgy tűnik, Horthy maga legalább annyira akarta a népszerűséget, mint a hatalmat, pontosabban e két jelenség az ő gondolkodásában egybeforr. Ferenc József szárnysegédjeként annak idején megtapasztalta az uralkodó személyét övező kultikus tiszteletet, s hasonló áhítatot szeretett volna teremteni saját személye és családja körül. A hatalom évtizedei kétségtől formáltak a személyiségét, és mintha fokozatosan egygyé vált volna az annak idején a császár oldalán megismert és saját magának is elképzelt szereppel. Az ő felfogásában a hatalom az uralkodó vagy a kormányzó személyéhez kötődött, és hogy nem érdemtelenül, azt a személyes rátermettségén túl a felé áradó tisztelet ugyan csak bizonyíthatta.

Horthy Miklós mindennapjait egyre inkább a személye körül teremtett kultusznak való megfelelés határozta meg, és a kormányzást többnyire átengedte a – nála sokszor rátermettebb – miniszterelnökeinek. Teniszezett, lovagolt, vadászott, díszes rendezvényeken jelent meg; vezetésre termett, erős férfinak akarta mutatni magát. Még hetvenéves kora felett is testi erejét, sportosságát, ügyességét fitogtatta a közvélemény előtt, holott akár más erényeket is hangsúlyozhatott volna politikusként. Nem sok olyan kép, ábrázolás maradt

HORTHY MIKLÓS TÁRSASVADÁSZATON, BETHLEN ISTVÁN TÁRSASÁGÁBAN

a kormányzóról, amely töprengő, vívódó, gondolkodó vagy akár olvasó, könyveket forgató embernek mutatja, annál több viszont a vadászatairól és a vadászszakmányairól. Nem mélyenszántó beszédek, a közösségnek szánt bölcs aforizmák, papírra vetett magvas gondolatok, hanem sokkal inkább vadkanagyarak, szarvasagancsok, vaddisznó- és medvebőrök szegélyezték politikusi pályáját. Kultusza nemcsak saját személyiségéből, hanem a korabeli magyar közvélemény elvárásaiból is fakadt, amely mélyen és megrögzötten patriarchális volt. A magyar társadalom nemcsak ekkor, hanem az elkövetkező évtizedekben is sokkalta inkább elfogadott vezetőnek egy erősnek látszó férfiembert, mint egy művelt nőt. S az elit köreiben hagyományosan a férfiúi erőnek, a férfiaságnak az egyik jelképe volt a vadászat.

Annak idején Ferenc József császár is tartott udvari vadászatokat a gödöllői birtokon.
